

Ondersteuningsplan Sterk VO 2022-2026

Kansen vergroten, drempels verlagen

Woord vooraf

Tien jaar geleden is Sterk VO begonnen als één van de voorlopers in passend onderwijs. Met ambitie, visie en gedreven professionals. Het uitgangspunt was dat echt verschil maken voor jongeren, alleen lukt door samen op te trekken met alle betrokken partijen. Een jongere is niet alleen een leerling binnen een school, maar is ook onderdeel van een gezin, binnen een wijk, met allerlei ervaringen buiten school. Passende ondersteuning op school is pas effectief als het bij die totale leefwereld aansluit. Dit uitgangspunt is omgezet in een concrete werkwijze: de kernpartneraanpak. Leerplicht, de jeugdgezondheidszorg en een gezinswerker of (school)maatschappelijk werker vormen samen met de begeleider passend onderwijs van het samenwerkingsverband een team en ondersteunen met elkaar de school en haar leerlingen.

Bij mijn start als directeur-bestuurder een half jaar geleden, werd me al snel duidelijk wat een stevig fundament deze werkwijze vormt. En na dit eerste half jaar, realiseer ik me dat de uitdagingen van vandaag eigenlijk om hetzelfde uitgangspunt draaien: hoe sluiten we nóg beter aan bij de leefwereld van de leerling? Want alleen dan komen we tot passende ondersteuning op de scholen en tot soepele overgangen binnen de schoolloopbaan van onze leerlingen. Ik ben onder de indruk van alle professionals in het onderwijs-en jeugddomein die elke dag de vraag stellen: wat heeft deze leerling nodig, en hoe maken we dat mogelijk?

Wat hebben jullie als professionals nodig van Sterk VO, om voor onze jongeren te kunnen doen wat nodig is? Die vraag hebben we onze gesprekspartners gesteld in de aanloop naar dit Ondersteuningsplan. We hebben gesprekken gevoerd met schoolleiders, zorgcoördinatoren, loopbaanbegeleiders, kernpartners, andere samenwerkingsverbanden, alsook tijdens een brede bestuurlijke sessie met schoolbestuurders, bestuurders van de kernpartners en de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht. De brede maatschappelijke opdracht en beoogde koers worden gedeeld. We zien ernaar uit om onze ambities en de actielijnen per thema zoals deze beschreven worden in dit Ondersteuningsplan, jaarlijks te vertalen naar concrete activiteiten per schooljaar met de professionals op scholen en bij kernpartners. Op specifieke onderdelen willen we ook jongeren zelf daarbij betrekken. We beleggen acties waar mogelijk binnen bestaande overlegstructuren en waar nodig komen we tot nieuwe allianties.

We werken net als in de voorgaande periode met een vierjarig Ondersteuningsplan, in samenwerking met scholen en kernpartners komen we tot een jaarlijks activiteitenplan. Daarnaast hebben we een meerjarenraming, een jaarlijkse begroting en jaarverslag. Het Ondersteuningsplan 2022 – 2026 is ambtelijk afgestemd met de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht, is op 11 april 2022 gepresenteerd in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) en op 22 april instemming OPR. Na goedkeuring door de algemene ledenvergadering en instemming door de OPR stelt de directeur-bestuurder het geactualiseerde Ondersteuningsplan vast.

Namens de algemene ledenvergadering van Sterk VO,

Myrthe de Jong, directeur-bestuurder Sterk VO

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Integrale visie voor de jeugd voor passend, dekkend en inclusiever onderwijs	5
1.1. Integrale visie voor de jeugd	5
1.2. Kernpartneraanpak	5
1.3. Iedere jongere een passende plek	5
1.4. Wettelijke kaders	6
1.5. Van 2022 naar 2026: ambities en actielijnen	6
2. Versterken van de basis op scholen met kernpartners	9
2.1. Werken aan een sterke basis	9
2.2. Ondersteuning op de scholen	9
2.3. Versterken preventief werken	11
2.4. Ondersteuning van de leerling	11
2.5. School, ouders en leerling	12
2.6. Doorlopende onderwijsloopbanen	12
2.6.1. POVO: de overstap naar het VO	12
2.6.2. VOVO: tussentijdse overstappen	12
2.6.3. VOMBO: de overstap naar het MBO	12
2.7. Van 2022 naar 2026: ambities en actielijnen	12
3. Dekkend aanbod: ondersteuningsmogelijkheden en soepele inzet expertise	16
3.1. Als extra of speciale ondersteuning nodig is	16
3.2. Dekkend ondersteuningsaanbod	16
3.3. Regionale samenwerking	18
3.4. Van 2022 naar 2026: ambities en actielijnen	18
4. Lerend en datagestuurd samenwerken	21
4.1. Onze scholen	21
4.2. Onze netwerken	21
4.3. Overleg met de schoolleiders, kernpartners, gemeenten en regio	21
4.4. Communicatie	21
4.5. Van data naar informatie	22
4.6. Van 2022 naar 2026: ambities en actielijnen	22
5. Bestuur en organisatie	23
5.1. Organisatiestructuur	23
5.2. Bestuur en toezicht	23
5.3. Staf en bedrijfsvoering	23
5.4. Ondersteuningsplanraad	23
5.5. Kwaliteitszorgcyclus	23
5.6. Privacy	23
5.7. Klachten en bezwaren	24
6. Financiën	25
6.1. Financieringssystematiek	25
6.2. Inkomsten	25
6.3. Uitgaven	25
Bijlage 1	29
Bijlage 2	30
Bijlage 3	33

Inleiding

In 2012 is Sterk VO, het samenwerkingsverband VO Utrecht en Stichtse Vecht, als voorloper in passend onderwijs aan de slag gegaan. De schoolbesturen VO en de wethouders onderwijs en jeugd trokken al snel samen op om te zorgen voor een goede aansluiting tussen passend onderwijs en zorg voor jeugd. Tien jaar later hebben we een stevige infrastructuur voor de jeugd, een groot aantal netwerkpartners met wie we samenwerken en een cultuur waarin we elkaar steeds beter weten te vinden en te verstaan. Een netwerk van professionals dat gericht is op het sterker maken van scholen, jongeren en gezinnen en hulp en ondersteuning zo eenvoudig en goed mogelijk te organiseren.

Ook in tijden van crisis heeft de kracht van ons netwerk zich bewezen. We hebben een intense periode meegemaakt, de coronapandemie voerde de afgelopen twee jaar de boventoon en de impact hiervan moet in de volle breedte nog duidelijk worden. Inmiddels wordt alles overschaduwd door de oorlog in Oekraïne. Opnieuw een direct appèl op het netwerk om er te zijn voor ieder die hulp en ondersteuning nodig heeft.

Onze hoofdplicht als samenwerkingsverband is nog steeds: een doorlopende onderwijsloopbaan voor iedere jongere met extra ondersteuning waar nodig. Maar de gevolgen van corona en andere maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de behoeften van scholen, leerlingen en gezinnen. Om hier telkens goed bij aan te sluiten is wendbaarheid in de organisatie en in onze samenwerking onmisbaar. In de bredere maatschappelijke opdracht en context zullen de volgende onderwerpen de komende jaren een grote rol spelen in beleidsontwikkeling en het maatschappelijk debat: de verbeteraanpak passend onderwijs en de weg naar inclusiever onderwijs, de hervormingsagenda Jeugd, het Nationaal Programma Onderwijs en de effecten van corona, het bevorderen van gelijke kansen, het normaliseren van gedrag in plaats van medicaliseren en het tekort aan leraren en zorgprofessionals.

Passend, dekkend en inclusiever onderwijs vraagt om een integrale visie voor de jeugd, een sterke basis op de scholen, aanvullende ondersteuningsmogelijkheden voor wie dat nodig heeft, en soepele inzet van expertise. Om dit te realiseren zetten we de komende vier jaar in op de volgende hoofdthema's en ambities:

1. Verbinden onderwijs- en jeugddomeinen: we willen de samenwerking hierin blijven verbeteren. Ons streven is het niveau van interprofessioneel bereiken: niet onze organisaties centraal stellen in de samenwerking maar de vraag van een jongere of van de school.
2. Blijven versterken van de basisondersteuning op de scholen met onze kernpartners: we willen de mogelijkheden om eerder te signaleren en te ondersteunen verder vergroten en onderbreking van of vertraging in de onderwijs- en ontwikkelingslijn van jongeren verminderen.
3. Het aanbod samen verder ontwikkelen en slim combineren: we willen onderwijs- en ontwikkelkansen vergroten door drempels te verlagen en knelpunten in de schoolloopbaan of de ontwikkeling samen in het stedelijke en regionale netwerk op te lossen. Door hoge verwachtingen en lage drempels werken we toe naar inclusiever onderwijs en een inclusievere samenleving.
4. Lerend, datagestuurd en wendbaar samenwerken: om aan te sluiten bij de vragen van jongeren en scholen en gericht te kunnen handelen, moeten we als organisatie beter gebruik maken van data en deze omzetten naar informatie die bestuur, beleid en uitvoering voedt.

De eerste vier hoofdstukken van dit Ondersteuningsplan gaan in op de hierboven beschreven thema's. Vervolgens komen de randvoorwaarden daarvoor aan de orde: het bestuur en de organisatie van het samenwerkingsverband en de financiën.

1. Integrale visie voor de jeugd voor passend, dekkend en inclusiever aanbod

1.1 Integrale visie voor de jeugd

Een passende onderwijsplek voor ieder kind is onze opdracht als samenwerkingsverband. Passend, dekkend en inclusiever onderwijs vraagt om een integrale visie voor de jeugd, een sterke basis met aanvullende ondersteuningsmogelijkheden en soepele inzet van expertise waar nodig. Daarvoor werken we als samenwerkingsverband intensief samen met de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht aan passend onderwijs en zorg voor jeugd. De leefwereld van de jongere is het uitgangspunt, als professionals sluiten we daar zo goed mogelijk bij aan.

1.2 Kernpartneraanpak

Voor het realiseren van een doorlopende onderwijsloopbaan voor iedere jongere, met ondersteuning waar nodig, werken we als samenwerkingsverband met onze scholen, leerplicht, buurtteams¹ en jeugdgezondheidszorg volgens de kernpartneraanpak. Centraal staat de vraag: wat heeft een leerling nodig, hoe kan dat worden georganiseerd en wie zijn daarvoor nodig? Iedere vo- en vso-school in Utrecht en Stichtse Vecht heeft een kernteam dat bestaat uit een leerplichtambtenaar, een jeugdverpleegkundige of schoolarts, een gezinswerker van het VO team/schoolmaatschappelijk werker en een begeleider passend onderwijs van het samenwerkingsverband. De kernpartners vertegenwoordigen de belangrijkste leefgebieden in de ontwikkeling van jongeren: onderwijsdeelname, gezondheid, psychosociale ontwikkeling en schoolloopbaanontwikkeling. De kernpartners bieden jongeren begeleiding vanuit hun eigen professie, versterken de school in het bieden van ondersteuning op maat en in de basisvaardigheden van goed onderwijs. De kernpartners zijn regelmatig samen op school aanwezig en werken met de school planmatig aan verbeteringen. De gezamenlijke inzet is dat leerlingen ervaren dat zij hun problematiek kunnen hanteren én zoveel mogelijk profiteren van het onderwijsaanbod. Ondersteuning wordt altijd ingezet met ouders en volgens het principe van één kind, één gezin, één plan, één regisseur.

In Utrecht sluiten onze partners in de aanvullende zorg, KOOS en Spoor030, aan op de kernpartneraanpak. Zij ondersteunen jongeren en gezinnen aanvullend op dat wat kernpartners doen, voegen extra expertise toe als dat nodig is en versterken op deze manier de ontwikkeling 'in het gewone leven'. Zij doen dat waar mogelijk kortdurend, vanuit het principe dat veel vragen met basiszorg (de kernpartneraanpak) opgepakt kunnen worden. In Stichtse Vecht wordt de basisondersteuning (wijkteams) en aanvullende zorg (specialistische teams) geboden door TIM Stichtse Vecht. Vanuit het wijkteam zijn er vaste contactpersonen beschikbaar voor de scholen.

1.3 Iedere jongere een passende plek

Vanuit de kernpartneraanpak werken we ook met de samenwerkingsverbanden PO aan het terugdringen van verzuim, uitval en thuiszitten. Wanneer het ondanks alle inspanningen niet snel genoeg lukt een passende plek te bieden, zoeken we als samenwerkingspartners een oplossing. In Utrecht hebben we ons daarnaast verbonden aan de beweging naar 0 vrijstellingen op basis van artikel 5 onder a van de leerplichtwet. Geen doel op zich, maar een gewenste uitkomst die we mogelijk willen maken door onderwijs en zorg integraal vorm te geven en hierop nog beter samen te werken op school, met de kernpartners, met de aanvullende zorg en met inzet van expertise uit het speciaal onderwijs. Hoe vanzelfsprekender die kruisbestuiving wordt, hoe beter het zal lukken om vragen van jongeren samen met hen goed te duiden en de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben. Deze manier van werken past bij het denken in mogelijkheden, in wat wél kan en

¹ Om tegemoet te komen aan het wijkoverstijgende karakter van het VO en aan de specifieke behoeften van opgroeiende jongeren, is voor hulpverlening aan jongeren in het voortgezet onderwijs in Utrecht een stedelijk VO team jeugd en gezin ingericht dat via de gezinswerker is geïntegreerd in de kernpartneraanpak per school. Het stedelijk VO team is onderdeel van de buurtteamorganisatie waardoor er goed afgestemd kan worden met de buurtteam als er in het gezin meer kinderen zijn en er gezinsbegeleiding nodig is. In Stichtse Vecht zijn er vaste contactpersonen vanuit het wijkteam beschikbaar voor de scholen.

hoe dat mogelijk gemaakt kan worden. In plaats van het verlenen van een vrijstelling wordt het recht op onderwijsdeelname verzilverd.

1.4 Wettelijke kaders

Sterk VO werkt met scholen en kernpartners vanuit een aantal wettelijke kaders waaronder de wet passend onderwijs en de privacywetgeving. Onder de wet passend onderwijs valt ook de zorgplicht: scholen zijn verplicht om een passende onderwijsplek te vinden voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Als samenwerkingsverband heeft Sterk VO een aantal wettelijke taken waaronder het opstellen van een ondersteuningsplan, beslissen over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het voortgezet speciaal onderwijs en het zorgen voor een dekkend aanbod van onderwijs en ondersteuning binnen en tussen scholen. Op www.rijksoverheid.nl staat meer informatie over de zorgplicht en over wet- en regelgeving.

Een belangrijk beleidsmatig kader is de verbeteraanpak passend onderwijs, waarbij inclusiever onderwijs als stip op de horizon is genoemd. Er zijn 25 maatregelen geformuleerd die vooral gaan over betere randvoorwaarden voor passend onderwijs en duidelijker doelen en verwachtingen. De maatregelen richten zich op scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Sommige worden landelijk nog verder uitgewerkt. Sterk VO heeft de huidige situatie getoetst aan de maatregelen en zal het beleid aanscherpen of concretiseren waar de maatregelen daar aanleiding toe geven.

In de aansluiting passend onderwijs en zorg voor jeugd zijn de hervormingsagenda Jeugd, het Nationaal Programma Onderwijs en de bevordering van gelijke kansen eveneens van belang. Zowel in de gemeente Utrecht als in Stichtse Vecht is een integrale aanpak in ontwikkeling om vanuit de gemeentelijke middelen extra te investeren in herstel en perspectief voor de jeugd. De samenwerkingsverbanden vervullen hierin een verbindende rol, door de binnenschoolse inzet te verbinden met wat jongeren aanvullend nodig hebben om hun veerkracht na corona te hervinden. Uiteraard volgen we deze beleidsontwikkelingen nauwgezet en streven we naar een gezamenlijke uitvoering hiervan. In dit Ondersteuningsplan hebben we daar waar nodig, en zoveel als nu mogelijk, deze beleidsontwikkelingen meegenomen in onze ambities en actielijnen.

1.5 Van 2022 naar 2026: ambities en actielijnen

In 2022 hebben we een stevige infrastructuur voor de jeugd een groot aantal netwerkpartners met wie we samenwerken en een cultuur waarin we elkaar steeds beter weten te vinden en te verstaan. Onze doelen voor de komende jaren zijn als volgt. Gegeven onze bredere maatschappelijke opdracht en de bovengenoemde ontwikkelingen, zullen we de komende jaren lokaal en regionaal de verbinding tussen onderwijs- en jeugdplannen continu moeten onderhouden. We willen toewerken naar een gezamenlijk kader dat interprofessioneel handelen voor de jeugd stimuleert en bijdraagt aan het ontschotten van onderwijs, ondersteuning en zorg. En zetten blijvend in op lobby en beleidsbeïnvloeding via landelijke werkgroepen en programma's en G4 overleg, steeds vanuit en voor een gezamenlijke visie, agenda en aanpak voor de jeugd, onderwijszorgmiddelen en integrale inspectiekaders.

Werken volgens de kernpartneraanpak is de afgelopen jaren in Utrecht en Stichtse Vecht steeds meer de norm geworden bij het ondersteunen van leerlingen, het versterken van scholen en in de verbinding tussen onderwijs en zorg voor jeugd. Verschillende ontwikkelingen zetten deze werkwijze onder druk, waaronder het tekort aan onderwijs- en jeugdprofessionals. Scholen ervaren ook een toenemende vraag naar ondersteuning, deels door de gevolgen van corona en mogelijk ook een gevolg van de toenemende prestatiedruk in de samenleving. Meer dan ooit is het belangrijk om te werken vanuit een gezamenlijke, verklarende analyse van de vraag. Daarnaast geven professionals zelf aan dat het in de praktijk niet altijd lukt om volgens de kernpartneraanpak te werken. Dat heeft te maken met een combinatie van factoren, zoals complexe casuïstiek, tekorten in personeel en nog teveel vanuit verschillende organisaties samenwerken. Daarom blijven we investeren in het versterken van het interprofessioneel handelen zoals bedoeld in de kernpartneraanpak, met oog voor de verschillen tussen Utrecht en Stichtse Vecht. Dit is ook de

kernopgave van Utrecht als inspiratieregio in het landelijke programma Met Andere Ogen. Door te delen wat werkt, bouwen we aan een systematische verbetercultuur op drie niveaus: uitvoerend (kernpartners in de wijken en op de scholen), faciliterend (teamleiders) en richtinggevend (bestuurders/managers). We maken gebruik van de opbrengsten tot nu toe en investeren in een duurzaam vervolg. Belangrijke elementen hiervoor zijn:

- de onderzoekskring onder leiding van de Hogeschool Utrecht
- teamleiders en managers van kernpartners die meekijken op kernteams van een aantal scholen
- werkplaatsen op scholen voor speciaal onderwijs om meer grip te krijgen op de aansluiting schoolondersteuning, kernpartneraanpak en specialistische ondersteuning
- actieeraad MAO waarbij bestuurders en managers vanuit de gezamenlijke opdracht reflecteren op een praktijkvoorbeeld
- procesevaluaties met alle betrokken professionals

De opbrengsten van bovenstaande, evenals de informatie vanuit het team Begeleiders passend onderwijs over de samenwerking in de kernpartnerteams op de scholen, geven ons inzicht in de kwaliteit en de doelmatigheid van onze samenwerking.

De komende jaren zetten we voor een integrale visie en aanpak voor de jeugd in op de volgende actielijnen:

Ambitie 2022 - 2026	Hier staan we nu (resultaat 2022)	Dit gaan we doen (actielijnen)	Zo volgen we de effecten
<i>Werken vanuit een integrale aanpak voor de jeugd</i>	Stevige infrastructuur voor de jeugd, een groot aantal netwerkpartners met wie we samenwerken en een cultuur waarin we elkaar steeds beter weten te vinden en te verstaan.	Continue stedelijke verbinding van onderwijs- en jeugdplannen: waaronder de verbeteraanpak passend onderwijs, de weg naar inclusiever onderwijs, de Hervormingsagenda Jeugd, het Nationaal programma onderwijs en het bevorderen van gelijke kansen.	Via onderzoekskring HU, werkplaatsen op scholen; en ook via systemen als de kenniskring en data van de kernpartners zelf.
<i>Investeren in een actief (boven)regionaal netwerk</i>	Regionale samenwerkings-overeenkomst en regionaal netwerk.	Samenwerking intensiveren met samenwerkingsverbanden VO in de provincie Utrecht (SWV VO Zuidoost Utrecht, SWV VO Zuid-Utrecht, SWV VO RUW, SWV V(S)O Eemland).	De mate waarin het lukt om jongeren passend onderwijs en passende ondersteuning te bieden door samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden
<i>Actieve rol in landelijke beleidsbeïnvloeding</i>	Deelname aan landelijke programma Met Andere Ogen, actieve rol in het agenderen en uitwerken van landelijke	Lobby en beleidsbeïnvloeding via landelijke werkgroepen en programma's en G4 overleg, steeds vanuit en voor een gezamenlijke visie, agenda en aanpak voor de jeugd,	Lobby in G4 verband van wethouders en bestuurders samenwerkingsverbanden.

	ontwikkelingen en initiatieven.	onderwijszorgmiddelen en integrale inspectiekaders.	
<i>Kernpartneraanpak doorontwikkelen: bouwen aan een professionele en systematische verbetercultuur (= de kernopgave van Utrecht als inspiratieregio in landelijke programma Met Andere Ogen)</i>	Een netwerk van professionals dat gericht is op het sterker maken van scholen, jongeren en gezinnen en hulp en ondersteuning zo eenvoudig en goed mogelijk te organiseren.	Het versterken van de kernpartneraanpak en het professioneel handelen, door te delen wat werkt, bouwen we aan een systematische verbetercultuur op drie niveaus: uitvoerend (kernpartners in de wijken en op de scholen), faciliterend (teamleiders) en richtinggevend (bestuurders/managers). We maken gebruik van de opbrengsten tot nu toe en investeren in een duurzaam vervolg.	In de onderzoekskring onder leiding van de Hogeschool Utrecht, via teamleiders en managers van kernpartners die meekijken op kernteams van een aantal scholen, via de werkplaatsen op speciale scholen, via het actieberaad MAO, aan de hand van procesevaluaties.

2. Versterken van de basis op scholen met kernpartners

2.1 Werken aan een sterke basis

Onze visie op passend onderwijs en zorg voor jeugd gaat uit van een sterke basis op de scholen van goed onderwijs en een hoog niveau van basisondersteuning, extra steun waar nodig en speciaal als het moet. Het is daarom nodig om de basis te blijven versterken. Scholen investeren zelf in goed onderwijs en een hoog niveau van basisondersteuning en werken hiervoor samen met kernpartners aan het versterken van de ondersteuning op de scholen, van de expertise van docenten en ondersteuners en van het preventief handelen. Bij een sterke basis horen ook een passende ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte en een goede samenwerking met ouders en leerling. Voor alle leerlingen is een doorlopende schoolloopbaan van belang, met een goede begeleiding bij overstappen en continuïteit in ondersteuning.

2.2 Ondersteuning op de scholen

Scholen beschrijven in hun Schoolondersteuningsplannen welke ondersteuning zij bieden en hoe ze die organiseren, de standaard voor de basisondersteuning is verwerkt in de tool (van Perspectief Op School) die scholen hiervoor gebruiken en die met scholen ontwikkeld is. De Schoolondersteuningsplannen worden jaarlijks voor 1 februari door de school bij het bestuur van de school ingeleverd. Het bestuur stuurt de plannen voor 15 februari naar het samenwerkingsverband.

Standaard voor de basisondersteuning

1. De school heeft samen met leerling, ouders en ondersteuners zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen en legt deze vast.
2. De school heeft een deskundig team dat opbrengstgericht, handelingsgericht en cyclisch werkt.
3. De school heeft een positief pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor leerlingen en team.
4. De school zorgt voor een ononderbroken schoolloopbaan voor iedere leerling en passende begeleiding bij iedere overstap.
5. De school biedt effectieve ondersteuning en werkt hierin samen met (kern)partners.

De afgelopen jaren zijn we op verzoek van scholen steeds meer gaan werken met schoolbudgetten voor ondersteuning in plaats van aanvragen voor individuele arrangementen. Voor de inzet van de ondersteuningsbudgetten die alle vo-scholen vanaf 2019 ontvangen (op basis van leerlingaantal) zijn waarborgen geformuleerd op het niveau van de leerling, de school en het samenwerkingsverband (zie kader waarborgen op pagina 10). Dit geeft scholen nog meer ruimte om aan te sluiten bij de behoefte van hun leerlingen en docenten. De ondersteuning die v(s)o-scholen bieden vanuit de ondersteuningsbudgetten wordt ook beschreven in het Schoolondersteuningsplan. Op alle v(s)o-scholen van Sterk VO is een begeleider passend onderwijs actief, deze is per school een aantal uren per week beschikbaar. De begeleider passend onderwijs werkt nauw samen met de andere vaste contactpersonen van de kernpartners (jeugdgezondheidszorg, leerplicht en het VO team/sociaal wijkteam).

Vanaf 2019 werken we op verzoek van onze scholen met schoolondersteuningsbudgetten op basis van leerlingaantallen. Bij de overgang naar deze werkwijze zijn met scholen de volgende waarborgen geformuleerd.

Waarborgen op het niveau van de leerling

1. Iedere leerling wordt passend onderwijs geboden. Scholen werken hierin handelingsgericht, het OPP is een middel om handelingsgericht te werken en draagt bij aan een integrale aanpak van school met kernpartners.
2. Het OPP is wettelijk verplicht voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.
3. In het Schoolondersteuningsplan wordt opgenomen voor welke leerlingen de school een OPP opstelt.

Waarborgen op het niveau van de school

1. Iedere school heeft een Schoolondersteuningsplan. De school beschrijft in het ondersteuningsplan hoe zij iedere leerling op school passend onderwijs en ondersteuning op maat biedt. De school doet dit vanuit een integrale visie en op basis van een analyse van de ondersteuningsbehoeften in voorgaande jaren.
2. De school beschrijft in het Schoolondersteuningsplan hoe de ondersteuningstructuur op school en in de klas is ingericht, hoe de ondersteuningsroute binnen de school loopt, wie hierin welke rol heeft, met welke (kern)partners wordt samengewerkt, hoe cyclisch wordt gewerkt en wat jaarlijks op grond van analyse aan verbeteracties wordt ingezet.
3. De school beschrijft hoe zij de kwaliteit van de geboden ondersteuning, de professionaliteit en deskundigheid van het team en de inzet van de kernpartners bewaakt.
4. De school voegt bij het Schoolondersteuningsplan een inzichtelijke begroting die aansluit bij de uit de analyse voortgekomen prioriteiten en waaruit blijkt dat de middelen worden ingezet ten behoeve van passend onderwijs voor iedere leerling en een goed functionerende ondersteuningsstructuur. De verantwoording van de middelen gaat mee in de jaarrekening van het betreffende bestuur.
5. Het Schoolondersteuningsplan wordt tenminste jaarlijks geëvalueerd met de kernpartners en tussentijds in het monitorgesprek met het samenwerkingsverband.

Waarborgen op het niveau van het samenwerkingsverband:

1. Het samenwerkingsverband beschrijft in het ondersteuningsplan hoe het de scholen faciliteert om passend onderwijs aan iedere leerling te bieden en zorgt voor een dekkend en passend aanbod van onderwijs en ondersteuning.
2. Het samenwerkingsverband faciliteert scholen in activiteiten en in middelen. Scholen zijn verantwoordelijk voor de inzet en verantwoording van deze middelen conform de begroting uit het Schoolondersteuningsplan.
Voor specifieke trajecten blijft een aanvraag bij het Loket nodig, het Loket heeft een proces toetsende rol.
3. Jaarlijks vindt een monitorgesprek plaats met de school (schoolleider, teamleider, zorgcoördinator), begeleider passend onderwijs en MT SWV. Het Loket levert hiervoor input op cijfers.
Door het monitorgesprek, de jaarlijkse evaluatie van het schoolondersteuningsplan en de jaarlijkse financiële verantwoording houdt Sterk VO zicht op de financiën en zicht op trends in ondersteuning.
4. Er is een innovatiebudget beschikbaar op SWV-niveau voor (boven)schoolse initiatieven en onderzoeksvragen.
5. Het samenwerkingsverband maakt in de begroting en de jaarrekening inzichtelijk hoe de gelden voor passend onderwijs worden besteed.

2.3 Versterken van preventief werken

Een sterke basis is nodig voor een optimale ontwikkeling van iedere jongere, ook preventief werken is daar een onderdeel van. Preventie is erop gericht de behoefte aan toekomstige (zwaardere) ondersteuning en interventies te voorkomen of te verminderen. Voor leerlingen die (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben, is het belangrijk dat deze zo vroeg mogelijk wordt geboden. Hiervoor is een tijdige signalering noodzakelijk om met lichte interventies bij te kunnen sturen. Ook specifieke voorlichting bij kwetsbare groepen leerlingen of de inzet van Jongerenwerk of het Stadsnetwerk zijn vormen van preventief werken. Door expertise op preventie van alle professionals te bundelen en in te zetten versterken we de ondersteuning op scholen, daarvan is de inzet van OPDC experts een mooi voorbeeld (zie onderstaand kader over het OPDC Utrecht).

OPDC Utrecht als tussenvoorziening

Het Orthopedagogisch Didactisch Centrum Utrecht (OPDC Utrecht) is een bovenscholse georganiseerde tussenvoorziening en maakt deel uit van het samenwerkingsverband Sterk VO.

Als een leerling voor een korte of langere tijd niet terecht kan binnen het reguliere onderwijs en nog niet duidelijk is of het speciaal onderwijs de best passende plek is, kan hij of zij onderwijs volgen op OPDC Utrecht voor maximaal twee jaar. De leerling blijft gedurende die tijd ingeschreven bij de moederschool, ofwel de school van herkomst. Binnen OPDC Utrecht werken onderwijs- en jeugd(hulp)professionals samen om leerlingen die de aansluiting met het reguliere onderwijs (tijdelijk) missen, een passend aanbod te doen. Het OPDC is gecertificeerd voor Schoolwide Positive Behaviour Support. Het OPDC werkt met eigen vierjarig koersplan dat is afgestemd met de v(s)o-scholen van het samenwerkingsverband.

Bij de overstap van een leerling van het OPDC naar een v(s)o-school is altijd een OPDC expert betrokken, soms ook bij de overstap naar het vervolgonderwijs. Het Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) heeft bij de overstap een belangrijke rol. Met behulp van het OPP wordt een actuele analyse van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte gemaakt en wordt een samenvatting gegeven met handelingsadviezen voor de ontvangende school.

Inzet van OPDC experts

Om de expertise van OPDC Utrecht voor een bredere groep leerlingen in te zetten werkt het OPDC in afstemming met scholen sinds 2016 steeds meer met (bovenscholse) OPDC experts. Naast de begeleiding van individuele leerlingen ondersteunen de OPDC experts scholen met expertise op externaliserend gedrag, binnen de context van de huidige school. De experts werken hierin samen met de school, het team van begeleiders passend onderwijs en kernpartners van de school. De inzet is gericht op de verdere versterking van de ondersteuningsstructuur binnen de school door bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering van een team of een andere aanpak van specifieke problematiek. Met de scholen worden altijd op maat afspraken gemaakt over de manier waarop kennis en expertise worden geborgd en de handelingsbekwaamheid van de school duurzaam kan worden versterkt. Er is de afgelopen jaren sprake van een groeiend aantal kortdurende consultaties. De OPDC expert wordt dan gevraagd mee te denken over individuele leerlingen of betrokken bij leerlingoverstijgende vragen van het team. Vragen aan de OPDC experts gaan ook over het beter grip krijgen op de groepsdynamiek van leerlingen. Dat betekent dat er meer aandacht is gekomen voor de preventieve kant en de expertise van het OPDC breder ingezet en benut wordt. De inzet van OPDC experts is niet gestandaardiseerd, het is een vraag- en handelingsgerichte werkwijze om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoeften van leerlingen, scholen en kernpartners.

2.4 Ondersteuning van de leerling

Op leerlingniveau werken alle scholen met een [Ontwikkelingsperspectiefplan \(OPP\)](#), een instrument om te inventariseren wat een leerling nodig heeft en welke ondersteuning er is ingezet om te zorgen dat de schoolloopbaan succesvol wordt doorlopen. Het OPP is een middel om bij te dragen aan het cyclisch, planmatig en handelingsgericht werken met kernpartners aan de ondersteuning en ontwikkeling van een leerling. Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte is een OPP een wettelijk verplicht document.

2.5 School, ouders en leerling

De school is voor ouders het eerste aanspreekpunt. Het is belangrijk dat school en ouders goed samenwerken. Vooral als een leerling of het gezin extra hulp of ondersteuning nodig heeft. De kennis van ouders en school vullen elkaar vaak goed aan. Sterk VO stimuleert dat ouders vanaf het begin worden betrokken bij het onderwijs en de ondersteuning van de school, door in contact met ouders altijd te vragen naar de samenwerking met de school en door bij ondersteuningsvragen van scholen te vragen of ouders goed betrokken zijn en uitgenodigd zijn voor overleggen en door ouders te vragen naar hun visie.

Alle v(s)o-scholen binnen Sterk VO hebben een Schoolondersteuningsplan dat samen met het schoolplan ouders informatie geeft over de ondersteuningsmogelijkheden die de school biedt. Deze informatie is voor iedere school op de eigen website te vinden. Op de website [Ouders & Onderwijs](#) is ook veel informatie te vinden voor alle ouders met schoolgaande kinderen. Deze website is een informatiepunt voor ouders, de organisatie een gesprekspartner voor de overheid en de onderwijssector.

2.6 Doorlopende schoolloopbanen

Sterk VO werkt met scholen, kernpartners en gemeenten en met de partners uit het PO en MBO samen aan een doorlopende schoolloopbaan voor iedere jongere. Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte is het OPP een belangrijk middel voor een goede overstap en doorlopende ondersteuning. Er zijn stedelijke en regionale afspraken gemaakt om de verschillende overstapmomenten goed te laten verlopen. Sterk VO heeft hierin een coördinerende rol. De overstap van PO naar V(S)O en tussen V(S)O scholen wordt administratief ondersteund door de webapplicatie van Onderwijs Transparant. Voor de overstap van V(S)O naar MBO gebeurt dat met de webapplicatie Aanmelding in Beeld (AiB).

2.6.1 POVO: de overstap naar het VO

Het is belangrijk dat de overstap van het primair naar het voortgezet onderwijs goed verloopt, want dat bepaalt voor een deel het schoolsucces van leerlingen. Daarom hebben de schoolbesturen in Utrecht en Stichtse Vecht afspraken gemaakt over de aanmelding en toelating tot het voortgezet onderwijs. Sterk VO heeft in opdracht van de onderwijsbesturen een coördinerende rol, meer informatie is te vinden op www.naarhetvo.nl.

2.6.2 VOVO: tussentijdse overstappen

De schoolleiders en besturen hebben voor een goede overstap binnen het VO een aantal afspraken gemaakt, deze worden jaarlijks geactualiseerd. Het (over)stapplan wordt gehanteerd wanneer leerlingen overstappen tussen scholen van Sterk VO, meer informatie is te vinden op www.sterkvo.nl/vovo.

2.6.3 VOMBO: de overstap naar het MBO

Op allerlei manieren wordt door scholen en partners gewerkt aan een goede overstap van leerlingen van V(S)O naar MBO. Scholen investeren actief in loopbaanbeleid en een goede begeleiding van leerlingen bij de overstap naar het MBO. Meer informatie over de overstap is te vinden op www.sterkvo.nl/vo-mbo.

2.7 Van 2022 naar 2026: ambitie en actielijnen

Op een sterke ondersteuning is veel inzet geweest in voorgaande jaren, hierin zijn grote stappen gezet. De ondersteuningsstructuur op scholen is geprofessionaliseerd, het lukt steeds beter om de ondersteuning dichterbij de leerling en op maat te organiseren. Ook werken scholen vaker thematisch samen met kernpartners, bijvoorbeeld aan een gecoördineerd verzuimbeleid of aan het welbevinden van jongeren. Er is geïnvesteerd in de versterking van het ondersteuningsaanbod, bijvoorbeeld voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. Wel zijn er verschillen in hoe scholen zich hierin ontwikkeld hebben en waar hun ontwikkelbehoefte nu ligt waarbij verschillen tussen Utrecht en Stichtse Vecht aandacht behoeven. Ook de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en de impact van corona daarop verschilt per school. Voor de komende jaren blijft ons doel om de basis op de scholen verder te versterken, zowel vanuit maatwerk per school, maatwerk per leerling op school, als vanuit het netwerk gezamenlijk. Daarvoor is het van belang dat scholen met kernpartners integrale analyses blijven maken van de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en van de scholen. Dit vraagt om een gezamenlijke inspanning, om het verbinden van initiatieven en om planmatig, cyclisch en datagestuurd te werken. Alleen zo is het mogelijk om in samenhang en op maat de ondersteuning op scholen verder te verstevigen.

Vroegsignaleren en preventief werken zijn onderdelen van een sterke basis. De inzet van OPDC-experts is een voorbeeld van hoe we de afgelopen jaren daarin hebben geïnvesteerd. Niet alleen door een goede begeleiding van leerlingen die (tijdelijk) de overstap maken van of naar het OPDC maar ook door de inzet van OPDC-experts op scholen bij concrete ondersteuningsvragen van docenten of teams. Scholen en kernpartners hebben breed aangegeven de trend naar meer preventief werken te willen versterken, de behoeftes en beelden verschillen hierbij per school. Bij het versterken van preventief werken is een goede balans belangrijk tussen het tijdig signaleren zonder te medicaliseren. Ook het normaliseren vraagt om een goede dynamiek met partners om zoveel en zo vroeg mogelijk te kunnen versterken 'in het gewone leven'. Wel zal er altijd aanvullende zorg nodig blijven voor individuele en meer collectieve vormen van ondersteuning, de wachtlijsten zijn een punt van zorg.

Voor de ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte is het OPP een middel om bij te dragen aan een integrale en handelingsgerichte ondersteuning op school, met kernpartners en in samenwerking met ouders. Het OPP is ook een van de middelen om continuïteit in de begeleiding te kunnen bieden bij overstappen in de schoolloopbaan. Scholen geven aan dat het OPP niet altijd actueel of compleet is of soms onvoldoende inzicht geeft in de geboden ondersteuning of de ondersteuningsbehoefte. Met scholen en kernpartners blijven we daarom investeren in de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van het OPP.

Een goede samenwerking tussen school, ouders en leerling is altijd belangrijk. Uit (proces)evaluaties komt naar voren dat dit helaas niet in alle gevallen goed lukt, dit is ook een van de aandachtspunten uit de landelijke evaluatie passend onderwijs. Enkele maatregelen uit de verbeteraanpak passend onderwijs richten zich dan ook op het versterken van de positie van ouders en leerlingen, Sterk VO draagt hier waar nodig en mogelijk uiteraard aan bij.

Voor een doorlopende onderwijsloopbaan met ondersteuning waar nodig werkt Sterk VO samen met scholen, kernpartners, gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht en met de partners uit het PO en MBO. De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd om vanaf groep 7 leerlingen met een ondersteuningsbehoefte beter voor te bereiden en te begeleiden bij de overstap naar het V(S)O. Door de gevolgen van corona is een warme overdacht extra belangrijk om goed zicht te hebben op de didactische en sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen en oog te hebben voor (te) kansrijke adviezen en de maatschappelijk trend van opwaartse druk in advisering. Voor de tussentijdse VOVO overstappen hebben scholen aangegeven dat een herbezinning op de principes nodig is, hiervoor gaan we met schoolleiders aan de slag om te komen tot een hernieuwde blik op het belang van gezamenlijke afspraken. Regionaal behalen we mooie resultaten bij de overstap naar het MBO en begeleiden we kwetsbare jongeren via De Overstapafels en Overstapcoaches. Wel is een verdieping op de monitoring wenselijk om nog beter na te gaan hoe onze jongeren het op het MBO doen. En blijft het nodig om de overstap van kwetsbare jongeren te versterken, uitval is bij deze doelgroep nog onwenselijk hoog.

We monitoren hoe sterk onze basis is, door te meten hoeveel leerlingen in ons samenwerkingsverband op de reguliere VO-scholen onderwijs volgen. We streven ernaar het percentage jongeren dat deelneemt aan het reguliere onderwijs minimaal te stabiliseren, en bij voorkeur te vergroten.

De komende jaren zetten we voor het versterken van de basis op scholen met kernpartners daarom in op de volgende actielijnen:

Ambitie 2022 - 2026	Hier staan we nu (resultaat 2022)	Dit gaan we doen (actielijnen)	Zo volgen we de effecten
<i>Versterken van de ondersteuning op scholen</i>	Op scholen is een professionele ondersteuningsstructuur met ondersteuning van kernpartners. We werken voornamelijk met schoolbudgetten waarvoor	Scholen werken samen met kernpartners planmatig en cyclisch aan het versterken van de ondersteuning op scholen. Als de landelijke norm daartoe aanleiding	Jaarlijkse evaluatie van het SOP met scholen en kernpartners.

	waarborgen zijn geformuleerd. Vanuit de verbeteraanpak passend onderwijs wordt gewerkt aan een landelijke norm voor basisondersteuning.	geeft, wordt de standaard voor de basisondersteuning aangepast.	
<i>Integrale analyses en datagestuurd werken</i>	Er zijn verschillen in de ontwikkelbehoeften van scholen, verschillen tussen Utrecht en Stichtse Vecht en verschillen in de impact van corona op de ondersteuningsbehoeften van leerlingen.	Integrale analyses en (datagestuurd) signaleren van trends en ontwikkelingen in ondersteuningsbehoefte van leerlingen en scholen: in samenhang met NPO en de inzet op het welbevinden van leerlingen en het bevorderen van gelijke kansen.	In onze overleggen met scholen, kernpartners gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht. Via de Utrechtse Staat van de Jeugd
<i>Versterken van preventief werken</i>	We werken met scholen en kernpartners steeds meer aan schoolbreed preventiebeleid bijvoorbeeld door te investeren in het ondersteuningsaanbod voor hoog-en meer begaafde en (OPDC) experts in te zetten om overstappen of thuiszitten te voorkomen en schoolteams te versterken.	Met scholen, kernpartners en aanvullende jeugdhulp investeren in preventief werken: handelingsgericht werken, vroegsignaleren, duurzame inzet van (OPDC) experts, bijdragen aan de versterking schoolteams, versterken ondersteuning van leerlingen met aangepaste onderwijstijd, meer keuzemogelijkheden in onderwijsprogramma's zowel didactisch als sociaal-emotioneel.	Jaarlijkse evaluatie van de basisondersteuning op de scholen In onze overleggen op en met scholen, kernpartners en aanvullende zorg. In de samenwerking met Jongerenwerk en Stadsnetwerk
<i>Ondersteuning van de leerling</i>	Het OPP is een middel om handelingsgericht te werken en draagt bij aan een integrale aanpak met kernpartners. Het OPP kan soms beter benut worden bij overstappen in de schoolloopbaan.	Met scholen en kernpartners blijven investeren in de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van het OPP.	Evaluatie van het OPP (tenminste jaarlijks) en de evaluatie van individuele arrangementen
<i>Samenwerking met ouders en leerling</i>	Vanuit de verbeteraanpak passend onderwijs wordt ingezet op het versterken van de informatievoorziening en positie van ouders en leerlingen.	Sterk VO in een ouder- en jeugdsteunpunt om bij te dragen aan betere en toegankelijke informatie over passend onderwijs, in samenwerking met SWV Utrecht PO en de kernpartners.	In gesprekken met ouders, (proces)evaluaties, met de OPR Aantal klachten en bezwaren
<i>Doorlopende onderwijsloopbaan en doorlopende ondersteuning</i>	Sterk VO werkt met scholen, kernpartners, gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht en met partners uit het PO en het	Sterk VO investeert met scholen en kernpartners, gemeente Utrecht en Stichtse Vecht en met	In de gesprekken met scholen, de resultaten en evaluaties van de verschillende overstappen en regionale

	<p>MBO samen aan een doorlopende onderwijsloopbaan met ondersteuning waar nodig.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een nauwe samenwerking met partners uit het PO voor een goede overstap van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. - Scholen maken jaarlijks afspraken over de VOVO overstap. - Regionaal behalen we goede resultaten bij de overstap naar het MBO en werken we o.a. met Overstap tafels en Overstapcoaches. 	<p>partners uit het PO en MBO in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In goede begeleiding bij de overstap naar het VO met oog voor de gevolgen van corona en de maatschappelijke trend van opwaartse druk en (te) kansrijk adviseren. - Een herbezinning op de principes en afspraken rondom de VOVO overstap - Versterken van de overstap van kwetsbare jongeren en toekomstgericht LOB-beleid. 	<p>monitoringsrapportages en onderzoeken.</p>
--	--	---	---

3. Dekkend aanbod: ondersteuningsmogelijkheden en soepele inzet van expertise

3.1 Als extra of speciale ondersteuning nodig is

Iedere vo-school heeft (financiële) ruimte en mogelijkheden om leerlingen te ondersteunen, hoe zij dat doen staat beschreven in hun Schoolondersteuningsplan. Veruit de meeste middelen van het samenwerkingsverband gaan via het schoolbudget direct naar de scholen toe. In die gevallen waarin leerlingen (tijdelijk) buiten de ondersteuning die de school biedt, nog extra of speciale ondersteuning nodig hebben, zijn er een aantal bovenschoolse voorzieningen beschikbaar, zoals (de expertise van) het OPDC. Wanneer dat onvoldoende oplossing biedt, kan een leerling in aanmerking komen voor het speciaal onderwijs. De school kan in overleg met ouders, leerling en kernpartners extra ondersteuning aanvragen bij Sterk VO. Dit kan via een aanvraag voor een arrangement (bij zeer specifieke ondersteuningsbehoefte) of een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het vso of het praktijkonderwijs met een actueel en compleet OPP en zorgplan. De begeleider passend onderwijs kan een school helpen bij het aanvragen van een arrangement of TLV.

De aanvragen voor individuele arrangementen worden collegiaal besproken vanuit het kader Handelingsgericht arrangeren. De aanvragen voor een TLV worden door de Toelaatbaarheidscommissie beoordeelt. Sterk VO werkt nauw samen met het samenwerkingsverband Utrecht PO om te zorgen voor een doorgaande lijn in ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben.

De volgende indicatoren zijn van belang bij het bepalen van de zorgzwaarte en bekostigingscategorie:

- de ondersteunings- en onderwijsbehoefte van de leerling (concreet beschreven en onderbouwd in het OPP);
- de zienswijze van ouders/verzorgers en leerling over de schoolloopbaan en het vervolg daarvan;
- de ontwikkeling en de schoolloopbaan tot heden en de bereikte resultaten;
- de inzet van ondersteuning binnen de setting onderwijs (bijvoorbeeld inzet extra ondersteuning, aanvullende materialen, didactische en pedagogische interventies, groepsgrootte e.d.) en de bereikte resultaten;
- de inzet van ondersteuning binnen de setting jeugdhulp en zorg en bereikte resultaten;
- oordelen van deskundigen (eerste deskundige; gedragswetenschappers en tweede deskundige: medisch, psychiatrisch, maatschappelijk werk), die inzicht geven in oorzaken en factoren die de ondersteunings- en onderwijsbehoeften veroorzaken.

3.2 Dekkend ondersteuningsaanbod

Onze definitie van een dekkend aanbod is: kwantitatief toereikend, kwalitatief passend, gunstig gespreid, regionaal afgestemd en betaalbaar. Aan de hand van signalen van onder meer scholen, concrete casuïstiek en procesevaluaties wordt voortdurend getoetst of we iedere leerling een passende plek en passende ondersteuning kunnen bieden. Ontwikkelingen worden gedeeld in de schoolleidersoverleggen, lerende netwerken en met de samenwerkingsverbanden en vso-scholen uit de regio.

We zijn sinds de invoering van passend onderwijs en de transitie van de jeugdhulp steeds beter in staat om voor leerlingen passende ondersteuning te bieden en in combinaties van onderwijs en ondersteuning te denken. Toch blijft het moeilijk om op iedere vraag een passend antwoord te vinden, ondanks het feit dat we veel mogelijkheden en voorzieningen binnen en ook buiten het samenwerkingsverband en de gemeenten hebben. Een tijdelijke werkgroep dekkend aanbod met vertegenwoordigers van v(s)o-scholen en het OPDC heeft in 2021 in beeld gebracht wat er aan onderwijsondersteuning, jeugdhulp en zorg op en met de scholen wordt georganiseerd en daarbuiten, in beeld gebracht voor welke leerlingen we nog onvoldoende passend aanbod hebben en een aantal aanbevelingen gedaan (zie kader). Deze aanbevelingen geven richting aan onze inzet en onze actielijnen voor de komende jaren.

Aanbevelingen werkgroep dekkend aanbod

Om iedere jongere een dekkend/passend aanbod te kunnen bieden, moeten we investeren in:

- A. Een **professionele en systematische verbetercultuur** in het netwerk van onderwijs/jeugdhulp/zorg. Want alleen dan kun je als professionals uit vertrouwen samenwerken en doen wat nodig is. Wanneer we constateren dat de samenwerking op dit punt niet goed loopt, dan vraagt dat een open gesprek en gerichte feedback. Het helpt hiervoor om vooraf een kwaliteitscyclus uit te zetten en planmatig samen te werken. En voorzien in de voorwaarden voor professionals in onderwijs en zorg om te kunnen doen wat nodig is.
- B. We zullen altijd bepaalde vormen van maatwerk missen, maar we kunnen **meer flexibiliteit en fluiditeit aanbrenge**n in maatwerktrajecten, heel concreet door meer mogelijkheden voor maatwerkexamens HAVO/VWO te bieden, door het creëren van andersoortige settings waar leerlingen in hun tempo onderwijs kunnen volgen en tot ontwikkeling komen. Ook kunnen we de **samenwerking tussen scholen, kernpartners en specialistische jeugdhulp intensiveren**. Door integraal samen te werken en elkaars werkveld beter te kennen en begrijpen, kan preventief, vroegtijdig en doelgericht ondersteuning geboden worden op individueel niveau, op gezinsniveau en op schoolniveau. Inzet van specialistische expertise helpt om 'aan de voorkant' eerder en beter te kunnen signaleren en sneller te handelen. Denk aan psycho-educatie op school of een in- en uitvoegklas binnen een reguliere setting.
- C. Meer inzet op een **doorgaande onderwijsloopbaan** door soepeler overgangen tussen en binnen scholen en onderwijssoorten. Er is winst te behalen door meer aandacht te besteden aan **overgangsmomenten in de onderwijsloopbaan** van leerlingen. Denk aan de overstap van po naar v(s)o, maar ook aan de overstap tussen v(s)O-scholen, van v(s)o naar mbo en van PrO/vso naar arbeid. De overdracht van informatie die relevant is om passende ondersteuning te kunnen bieden is cruciaal. Ook kunnen scholen zorgen voor een 'zachtere landing' in de eerste periode. De ontwikkeling van 11 – 15 concepten voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte past ook goed in dit streven. Knelpunt zit ook in de overgang van leerjaar 3 naar 4 op havo en op vwo. Volgens de inspectie moeten dan alle vakken afgerond worden. De inspectie biedt ruimte voor eigen afwegingen, maar meer gezamenlijkheid hierin is wenselijk.
- D. We moeten meer buiten (vermeende) kaders durven denken en handelen. We moeten af van het maakbaarheidsidee. **Niet het systeem is leidend**, maar de behoefte van een leerling. We moeten revolutionair denken en andersoortige mogelijkheden onderzoeken, bijvoorbeeld een praktijkschool voor slimme leerlingen, het aanbieden van IVIO/staatsexamen binnen reguliere setting, een expertteam onderwijs en zorg voor thuiszitters. We voeren **gerichte lobby** om de mogelijkheden van collectieve financiering en de inzet van integrale budgetten onderwijs/zorg te versnellen. Utrecht is hierop al zeer actief in het kader van de [aanpak Met Andere Ogen](#). Daarnaast kunnen we de mogelijkheden binnen het **bestaande stelsel beter benutten**, door gebruik te maken van de ruimte voor het afwijken van onderwijstijd (Variawet) en de mogelijkheden om passend onderwijs verder vorm te geven en zo beter aan te laten sluiten bij de mogelijkheden van de leerlingen en scholen, het vroegtijdig consulteren van VSO-expertise binnen het regulier onderwijs of het organiseren van symbiosetrajecten. En welke good practices kunnen we ophalen uit het land?
- E. Leerling en ouders **goed horen**, hun ervaringen en **hun (begeleidings)vraag echt centraal stellen** en een **passend tempo** volgen waarin leerlingen worden ondersteund. De goede vragen stellen is cruciaal: wat heb jij op school, thuis, in je vrije tijd nodig om je te kunnen ontwikkelen? Wat of wie kan je daarbij helpen? Hoe kunnen we dat samen organiseren? Dat vraagt ook voortdurende reflectie op de samenwerking als professionals en op ingezette interventies en projecten. Helpt onze inzet deze jongere echt verder? Doen we wat nodig is? Soms is dat zorgen voor een 'fast lane': geoliede werkprocessen met duidelijkheid over wie wat wanneer doet en met welk mandaat; soms is vertraging juist helpend. Het is belangrijk om een tempo te kiezen dat past bij wat een leerling en ouders nodig hebben en willen. En als school heel helder te zijn over wat je wel of niet kunt.
- F. De schaarste aan personeel in onderwijs en zorg heeft lokaal en landelijk volle aandacht. Binnen Utrecht stad en de regio wordt via Utrecht Leert geïnvesteerd in het **aantrekken en behouden van onderwijstalent** en nieuwe vormen van opleiden en de inzet van extra hulp voor de klas. Wachtlijsten in de jeugdhulp worden teruggedrongen door het aantrekken van **nieuw personeel, uitbreiding van overbruggingshulp** en andere vormen van hulp dichtbij, zoals meer **samenwerking** tussen de huisartsen, de buurtteams en de specialistische jeugdhulp. De inzet van een POH op scholen zou wellicht ook een goede gedachte zijn om eerder te kunnen helpen.

3.3 Regionale samenwerking

Alle samenwerkingsverbanden in de provincie Utrecht werken met hun scholen aan passend onderwijs. De samenwerkingsverbanden VO en de vso-scholen hebben samen afspraken gemaakt over de in-, uit- en doorstroom van leerlingen van en naar het vso, deze zijn vastgelegd in een [samenwerkingsovereenkomst](#). [Dit overzicht](#) geeft meer informatie over de vso-scholen in de regio Utrecht. Alle samenwerkingsverbanden bieden onderwijs aan leerlingen vanuit een ander samenwerkingsverband en zien tegelijkertijd een uitstroom van eigen leerlingen naar buiten. Vanuit Utrecht werkt een aantal kernpartners intensief samen met de vso-scholen in de regio.

3.4 Van 2022 naar 2026: ambitie en actielijnen

De afgelopen jaren zien we een geleidelijke stijging van het aantal leerlingen met toegang tot het vso en eveneens een toename in het gebruik van individuele arrangementen. Mogelijk neemt als gevolg van corona de druk op beide verder toe: zoals beschreven in de Staat van de Utrechtse jeugd, lijken de schoolsluitingen en overige maatregelen die zijn genomen in verband met de coronapandemie, de problematiek bij kwetsbare leerlingen te hebben vergroot.

Het blijvend opvangen van een grotere groep leerlingen in het vso is niet wenselijk. Als het (met ondersteuning) wel lukt in het reguliere onderwijs, vergroot dat voor jongeren hun kansen op een goede aansluiting op vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. Voor het samenwerkingsverband betekent een groei van het speciaal onderwijs dat er minder middelen beschikbaar zijn voor extra ondersteuning op de reguliere scholen. Ons doel voor de komende jaren is daarom om de geleidelijke toename in vso-deelname van de afgelopen jaren waar mogelijk terug te buigen – ook in de context van het opvangen van de gevolgen van corona en ook in de context van schaarste aan onderwijs- en zorgprofessionals. Waar de ondersteuningsbehoefte toch groter is dan wat scholen kunnen bieden, willen we een aanvullend en dekkend ondersteuningsaanbod beschikbaar hebben dat aansluit op de behoeften van de betreffende jongeren in het VO en VSO.

We signaleren met scholen en kernpartners een toename van leerlingen met internaliserende problematiek. Waar het gaat om leerlingen op havo en vwo niveau die zijn aangewezen op vso, zijn er nog weinig mogelijkheden om examen op maat te doen. Voor leerlingen op vmbo niveau, is de route naar het examen er wel, maar uit onder andere de monitoringsrapportages van het KBA komt naar voren dat een succesvolle overstap naar het vervolgonderwijs vanuit vso een aandachtspunt blijft. Leerlingen met externaliserende problematiek hebben een programma nodig dat hen helpt tot rust te komen en schoolgang indien mogelijk weer mogelijk te maken. Dat blijkt in de praktijk soms moeilijk te realiseren.

Een ander specifiek aandachtspunt ligt bij de ondersteuning voor hoog- en meerbegaafdheid. Afgelopen jaren is hier vanuit landelijke subsidie veel geïnvesteerd, door met name de ondersteuning op de scholen te versterken. Docenten konden gebruik maken van een uitgebreid opleidingsaanbod en hebben dat ook gedaan. Daarmee was de verwachting dat scholen de ondersteuning aan deze leerlingen beter konden vormgeven en er minder beroep zou worden gedaan op individuele arrangementen. Toch zien we nu dat het aantal arrangementen voor hoog- en meerbegaafde leerlingen niet afneemt. Daarmee ligt de vraag op tafel hoe een verdere versterking van het ondersteuningsaanbod voor hoog- en meerbegaafde leerlingen eruit zou moeten zien. Hierbij zijn twee hoofdlijnen belangrijk: het verder verstevigen van de basis(ondersteuning) op de scholen en het verder verkennen van dekkend aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen met een intensieve ondersteuningsvraag. De samenwerking met het PO krijgt verder vorm, zodat we de meer- en hoogbegaafde leerlingen een zo doorlopend mogelijke onderwijsloopbaan kunnen bieden.

In de afgelopen jaren is de samenwerking met de regio uitgebreid en verder geprofessionaliseerd. Periodieke regionale overleggen helpen bij de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst, een onderzoek en afspraken over de aanmeldperiode voor de onderinstroom dragen bij aan het gezamenlijk grip krijgen op leerlingstromen. De samenwerkingsverbanden hebben de intentie uitgesproken om de regionale samenwerking op passend en inclusiever onderwijs naar een volgend niveau te willen brengen. Vso-scholen geven aan de korte lijnen met de kernpartners uit Utrecht fijn te vinden en zijn enthousiast over het gezamenlijk sparren met verschillende disciplines over casuïstiek en schoolbrede thema's. Het is wenselijk om deze samenwerking in regionaal perspectief

verder te ontwikkelen. In het kader van verdere (boven)regionale aansluiting speciaal onderwijs en specialistische jeugdhulp is continuering van deelname aan de taskforce essentiële functies van belang.

Kortom, stevige (regionale) samenwerking is nodig om écht samen te handelen, ondersteuningsmogelijkheden (verder) te ontwikkelen en expertise nog soepeler in te zetten en te combineren. Dekkend, passend en inclusiever onderwijs vraagt om een sterkere verbinding tussen (speciaal) onderwijs en (specialistische) jeugdhulp. We zullen de kracht van ons dekkend netwerk meten door binnen de groep leerlingen die buiten het regulier onderwijs valt, het aandeel thuiszitters te vergelijken met het aandeel leerlingen dat in een passende setting of voorziening onderwijs volgt. Dit percentage willen we laten afnemen: we streven ernaar om voor alle jongeren tot een passende plek te komen.

De komende jaren zetten we in op de volgende actielijnen:

Ambitie 2022 - 2026	Hier staan we nu (resultaat 2022)	Dit gaan we doen (actielijnen)	Zo volgen we de effecten
<i>Versterken aansluiting kernpartneraanpak en specialistische jeugdhulp</i>	We gebruiken de werkplaatsen op scholen voor speciaal onderwijs om meer grip te krijgen op de aansluiting schoolondersteuning, kernpartneraanpak en aanvullende en specialistische ondersteuning.	We maken gebruik van de opbrengsten van de werkplaatsen en geven hier een duurzaam vervolg aan binnen de versterking van de kernpartneraanpak (zie ook hoofdstuk 1).	In de onderzoekskring onder leiding van de Hogeschool Utrecht, via de werkplaatsen op speciale scholen, via het actieberaad MAO, aan de hand van procesevaluaties. (zie ook hoofdstuk 1).
<i>Versterken ondersteuningsmogelijkheden</i>	We zijn sinds de invoering van passend onderwijs en de transitie van de jeugdhulp steeds beter in staat om voor leerlingen maatwerk te leveren en in combinaties van onderwijs en ondersteuning te denken. Toch blijft het in sommige gevallen ingewikkeld om een aanbod te organiseren dat <i>start bij de vraag</i> .	(Datagestuurd) ontwikkelen van aanbod met scholen en kernpartners op de volgende gesignaleerde trends/knelpunten, o.a. door vervolg te geven aan het advies (2021) van de tijdelijke werkgroep dekkend aanbod. <ul style="list-style-type: none"> - Toename van leerlingen met internaliserende problematiek - Toename van vraag naar examenperspectief vso-leerlingen - Onderzoeken ontwikkeling 11 – 15 onderwijs - Verdere versterking van ondersteuning hoog- en meer begaafden - Inzet op minder thuiszitters en beweging naar 0 vrijstellingen: in- en uitvoegstrook bij opbouw naar onderwijs, onderwijs buiten schoolgebouw, aansluitcombinaties met dagbesteding (ook voor jongeren met externaliserende problematiek) 	Met scholen, kernpartners, gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht en specialistische en aanvullende hulp. <p>Monitoren van thuiszitters, vrijstellingen</p> <p>Signaleren van knelpunten in capaciteit</p>
<i>Soepele inzet van expertise</i>		Met scholen en kernpartners investeren in de randvoorwaarden en wendbaarheid om ondersteuningsmogelijkheden en soepele inzet van expertise mogelijk	Samenwerkingsvormen tussen V(S)O scholen, tussen scholen en formele en informele

		te maken: o.a. huisvesting, professionele ruimte en deskundigheidsbevordering.	hulp en partners uit de sociale basis
<i>Intensiveren (boven)regionale samenwerking op onderwijs en jeugdhulp</i>	Een professionele regionale samenwerking.	Versterken van de samenwerking met de samenwerkingsverbanden in de regio, inzet van de werkgroep kernpartners op de vso-scholen in de regio en deelname aan de bovenregionale taskforce essentiële functies.	Via evaluaties van de regionale samenwerkings-overeenkomst

4. Lerend en datagestuurd samenwerken

4.1 Onze scholen

Alle scholen voor voortgezet (speciaal) onderwijs in de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht zijn aangesloten bij Sterk VO. Alle schoolsoorten en onderwijsniveaus zijn in ons samenwerkingsverband vertegenwoordigd, in [dit overzicht](#) zijn de v(s)o- scholen en bijbehorende contactgegevens te vinden. Het OPDC Utrecht is een bovenschools georganiseerde tussenvoorziening en maakt deel uit van het samenwerkingsverband Sterk VO.

4.2 Onze netwerken

Kennisdeling en het leren van elkaar is belangrijk voor de uitvoering van passend onderwijs. Sterk VO organiseert daarom periodiek overleggen en netwerkbijeenkomsten voor schoolleiders, loopbaanbegeleiders, zorgcoördinatoren, orthopedagogen en psychologen en kernpartners. In de [jaarkalender](#) staan alle activiteiten en overleggen. Het netwerk voor loopbaanbegeleiders is gericht op het versterken van het loopbaanbeleid van scholen en de aansluiting tussen VO en MBO. Bij de netwerkbijeenkomsten voor zorgcoördinatoren en orthopedagogen is thematisch werken aan de ondersteuning op school het belangrijkste thema, hiervoor worden vaak deskundigen uitgenodigd en is er altijd ruimte voor collegiale uitwisseling. Voor verdieping op de ondersteuning aan hoog- en meer begaafde leerlingen is er ook een kennisnetwerk.

4.3 Overleg met de schoolleiders, kernpartners, gemeenten en regio

Tijdens de schoolleidersoverleggen staan (beleids)ontwikkelingen en actualiteiten in de uitvoering van passend onderwijs centraal. Sterk VO neemt deel aan het kernpartneroverleg in Utrecht en Stichtse Vecht waar onder meer de opbrengst van casuïstiekoverleg en procesevaluaties worden besproken. Ook regionaal worden verschillende overleggen en bijeenkomsten georganiseerd voor de directeurs en loketten/commissies van de samenwerkingsverbanden en de schoolleiders, orthopedagogen en psychologen van de vso-scholen in de regio. Ook via de regionale SchoolWerk-agenda zet Sterk VO zich in voor een goede overstap naar het MBO en voor jongeren in kwetsbare posities.

4.4 Communicatie

Naast het organiseren van periodieke overleggen en netwerkbijeenkomsten brengt Sterk VO een externe nieuwsbrief uit, een nieuwsflits VOMBO en infodocument voor alle betrokkenen bij de overstap Naar het VO. Op de website zijn basisdocumenten passend onderwijs, verschillende visuals, handzame overzichten, filmpjes en animaties beschikbaar. We geven veel informatie over onze aanpak, onder andere door deelname aan landelijke werkgroepen, klankbordgroepen, onderzoekscommissies, evaluaties en bij werkbezoeken aan Sterk VO. Op aanvraag vertellen we ook over onze werkwijze in nieuwsbrieven over (passend) onderwijs en jeugd en heeft Sterk VO een mediawoordvoerder.

4.5 Van data naar informatie

Data is helpend bij het inventariseren en monitoren van trends en ontwikkelingen. We gebruiken hiervoor verschillende indicatoren en systemen en er zijn al veel data beschikbaar. Uit deze data willen we meer informatie halen, door deze systematischer te gebruiken en overzichtelijk te bundelen. Het doel is om meer, beter en sneller inzicht te krijgen in wat leerlingen en scholen nodig hebben en daarop te sturen met kernpartners. Maar ook om beter gebruik te maken van de uitkomsten van monitoringsrapportages en onderzoeken en bij te dragen aan kwaliteitsverbetering. Datagestuurd werken staat ten dienste van het versterken van de basis, de samenwerking met en inzet van kernpartners en de ontwikkeling van mogelijkheden voor individuele ondersteuning.

4.6 Van 2022 naar 2026: ambitie en actielijnen

Onze doelen voor de komende jaren zijn als volgt. Onze lerende netwerken en periodieke overleggen zijn gericht op een goede uitvoering van onze gezamenlijke opdracht. Sterk VO faciliteert daarvoor netwerkbijeenkomsten voor zorgcoördinatoren, orthopedagogen en loopbaanbegeleiders waarbij altijd ruimte is voor inbreng van deelnemers. Hierbij sluiten we zo goed mogelijk aan bij de behoeftes van professionals, onder andere door experts uit te nodigen en het leren van elkaar te stimuleren. De overleggen met schoolleiders, kernpartners, gemeenten en de regio zijn van professioneel niveau. Er is veel data beschikbaar bij het samenwerkingsverband, scholen en kernpartners. Deze worden nog onvoldoende integraal benut. Daarnaast willen we ook meer data gaan verzamelen, waaronder de informatie over de tevredenheid van jongeren en hun ouders. We monitoren de kwantiteit van onze data, analyses en lerende netwerken, evenals de kwaliteit, door systematisch onze partners te bevragen op de mate van tevredenheid en hun ervaring hiermee, onder meer in de schoolbezoeken.

Om lerend en meer datagestuurd samen te werken zetten we daarom in op de volgende actielijnen:

Ambitie 2022 - 2026	Hier staan we nu (resultaat 2022)	Dit gaan we doen (actielijnen)	Zo volgen we de effecten
<i>Professioneel handelen centraal</i>	Een netwerk van professionals dat gericht is op het sterker maken van scholen, jongeren en gezinnen en hulp en ondersteuning zo eenvoudig en goed mogelijk te organiseren.	Het professioneel handelen stellen we centraal waarbij we werkenderwijs samen leren en verbeteren op alle lagen. We bespreken de voortgang op onze ambities systematisch, reflecteren hier kritisch op en sturen bij waar nodig.	Via aansluiten bij kernpartneroverleggen op scholen, systematische evaluatie van de samenwerking en de gezamenlijke inzet. Stellen we de vraag van een jongere voorop of de opdracht van onze organisatie? Hebben we vandaag deze jongere verder geholpen, de school ondersteund en geleerd van elkaar?
<i>Thematisch leren van elkaar</i>	Ondersteuning op scholen en actualiteiten passend onderwijs staan centraal.	We versterken de uitwisseling van ervaringen en expertise op thema's verbonden aan onze maatschappelijke opdracht via onze lerende netwerken: aansluiten bij de leefwereld van de jongere, bevorderen van gelijke kansen, ontwikkelen van inclusiever onderwijs.	Tevredenheid met de invulling van de zorgcoördinatorenoverleggen en netwerkbijeenkomsten LOB
<i>Van data naar informatie</i>	Er is veel informatie beschikbaar bij het samenwerkingsverband, scholen en kernpartners. Deze worden nog onvoldoende integraal benut.	Investeren in datagestuurd werken met scholen, schoolbesturen en kernpartners voor een betere signalering en monitoring van trends en ontwikkelingen, een betere sturing op inzet en kwaliteitsverbetering.	Aan de hand van data kunnen we trends in ondersteuning en samenwerking beter duiden en beter sturen. De rapportages van het datateam en de jaarverslagen. Gebruik van integrale analyses zoals de Utrechtse Staat van de Jeugd

5. Bestuur en organisatie

5.1. Organisatiestructuur

De organisatiestructuur van Sterk VO is opgebouwd rond drie pijlers: doorgaande schoolloopbanen (van PO tot MBO), Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC) Utrecht en passend onderwijs. Op bestuurlijk niveau en voor elk van deze pijlers zijn overlegvormen georganiseerd. De algemene ledenvergadering van Sterk VO bewaakt de koers van Sterk VO, de directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid. De besluitvorming over de overgang Primair Onderwijs – Voortgezet Onderwijs (POVO) ligt bij het bestuurlijk overleg van schoolbesturen PO en VO en over VO-MBO bij de SchoolWerk-agenda 2020-2024. Sterk VO werkt volgens [deze kernwaarden](#).

5.2. Bestuur en toezicht

Sterk VO is per 1 januari 2021 een vereniging. De samenstelling van de algemene ledenvergadering van Sterk VO is [hier](#) te vinden en bestaat uit bestuurders van de bij de vereniging aangesloten schoolbesturen. De algemene ledenvergadering houdt toezicht, bewaakt de koers van Sterk VO en keurt de begroting, het ondersteuningsplan, het jaarverslag en de jaarrekening goed. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid en ontwikkelt dit in overleg met de schoolleiders. Sterk VO werkt met een auditcommissie en een remuneratiecommissie. Het [toezichtkader van Sterk VO](#) is gebaseerd op de principes van good governance.

5.3. Staf en bedrijfsvoering

De directeur-bestuurder van Sterk VO wordt ondersteund door een staf. De staf heeft beleidsmatige, beheersmatige en administratieve taken op het gebied van financiën, personeel en organisatie, PR en communicatie, monitoring en verantwoording. De staf bewaakt de samenhang in beleid en uitvoering op het gebied van doorlopende schoolloopbanen en ondersteuning waar dat nodig is. Dat is ook van belang vanwege de complexiteit en variëteit van verschillende subsidiestromen van rijk en gemeenten voor de uitvoering hiervan. Uiteraard blijven we investeren in de ontwikkeling van onze organisatie om zo optimaal mogelijk bij te dragen aan de doelen van dit Ondersteuningsplan.

5.4. Ondersteuningsplanraad

De Ondersteuningsplanraad (OPR) van Sterk VO heeft de bevoegdheid om eens per vier jaar instemming te geven aan het Ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. De OPR bestaat uit docenten en ouders van bij het samenwerkingsverband aangesloten scholen en komt een paar keer per jaar samen om de voortgang van het Ondersteuningsplan te bespreken. Meer over de OPR van Sterk VO is [hier](#) te lezen.

5.5. Kwaliteitszorgcyclus

Sterk VO werkt met een [kwaliteitszorgcyclus](#) om zicht te krijgen op activiteiten, effecten en sturingsmogelijkheden op leerlingniveau, schoolniveau en SWV-niveau. In de [jaarkalender](#) staan alle activiteiten en overleggen. Daarnaast wordt elk schooljaar een aantal [mijlpalen](#) vastgesteld.

5.6. Privacy

Het is belangrijk dat we zorgvuldig omgaan met persoonsgebonden informatie. Afspraken over het uitwisselen van deze informatie zijn vastgelegd in het [privacyreglement](#). Om persoonsgebonden informatie te delen is altijd toestemming nodig van ouders en/of leerlingen. Op onze website staan verschillende verklaringen die hiervoor kunnen worden gebruikt. In mei 2018 is de wet in werking op grond waarvan iedere organisatie, dus ook Sterk VO, de beveiliging en bescherming van persoonsgebonden informatie op orde moet hebben. Hiervoor is een beleidsplan Informatiebeveiliging en Privacy (IBP) gemaakt.

5.7. Klachten en bezwaren

In deze [klachtenprocedure](#) is beschreven hoe Sterk VO met klachten omgaat. Een klacht kan worden ingediend door een klachtenformulier in te vullen en te sturen naar klachtencommissie@sterkvo.nl. Een toelaatbaarheidsverklaring is een beschikking in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht. De mogelijkheid tot bezwaar en beroep tegen deze beschikking staat open. Een bezwaar tegen een besluit van Sterk VO over de toelaatbaarheid tot het vso dient binnen zes weken na het besluit te worden ingediend bij Sterk VO via bezwaarcommissie@sterkvo.nl. Sterk VO is aangesloten bij de [Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring](#) (LBT) en vraagt bij een ingediend bezwaar de LBT om advies.

6. Financiën

6.1 Financieringssystematiek

Met de invoering van passend onderwijs worden de inkomsten van het samenwerkingsverband toegekend in de vorm van een bedrag per leerling. De financieringssystematiek van passend onderwijs is als volgt:

1. Het samenwerkingsverband bepaalt de toelaatbaarheid tot het vso en betaalt verplicht mee aan leerlingen die onderwijs gaan volgen op deze scholen. Het samenwerkingsverband betaalt ook verplicht mee aan de bekostiging van leerlingen die wonen in en naar school gaan buiten het samenwerkingsverband.
2. Het samenwerkingsverband organiseert en bekostigt ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.
3. Ieder samenwerkingsverband krijgt vanaf 2021 eenzelfde bedrag per leerling om zware extra ondersteuning te bekostigen (verevening).
4. Sinds augustus 2015 ontvangt het samenwerkingsverband ook de middelen voor lwoo en PrO om deze vervolgens te verdelen over de scholen.

6.2 Inkomsten

Sterk VO heeft vier hoofdbronnen van inkomsten (inclusief lwoo en pro):

1. Bedrag per leerling voor het inzetten van lichte ondersteuning
2. Bedrag per leerling voor het inzetten van zware ondersteuning
3. Bijdragen van de scholen voor leerlingen OPDC
4. Subsidies gemeente Utrecht, plusmiddelen Rijk en overige rijkssubsidies (bijv. middelen NPO)

6.3 Uitgaven

Met ingang van 1 augustus 2013 worden de middelen voor passend onderwijs gebundeld en integraal ingezet. De schoolbesturen in Sterk VO realiseren hun zorgplicht met financiële ondersteuning van Sterk VO. Sterk VO:

- faciliteert scholen in uren en geld voor het versterken van de basisondersteuning
- faciliteert scholen die extra ondersteuning bieden met inzet uit het team passend onderwijs
- betaalt mee aan lesplaatsen vso (groeibekostiging) en speciale voorzieningen
- zorgt voor ondersteuning in de vorm van individuele arrangementen
- coördineert schoolloopbanen in opdracht van de gemeente Utrecht
- houdt een OPDC in stand

Sterk VO werkt met een vierjarig Ondersteuningsplan, een meerjarenbegroting (opgenomen in bijlage 1) en een risicoanalyse. Daarnaast stellen we jaarlijks een activiteitenplan, een begroting en een jaarverslag op, die gezamenlijk inzicht geven in de samenhang tussen beleid, uitvoering en financiën. Vanuit de verbeteraanpak passend onderwijs wordt aandacht gevraagd voor het voorkomen van onnodige kosten en het aanpakken van onnodige reserves. Sterk VO heeft de reserves de afgelopen jaren fors afgebouwd. Door enkele onvoorziene omstandigheden is deze afbouw zelfs harder gegaan dan beoogd. Het meerjarig financieel beleid is de komende jaren gericht op het opbouwen van een gezonde reserve, met een financiële buffer passend bij de risicoanalyse.

6.4 Aansluiting van de inhoudelijke doelstellingen op de begroting

Sterk VO vertaalt de doelstellingen uit het Ondersteuningsplan naar concrete ambities per schooljaar. Het complete overzicht van de activiteiten die worden ingezet is te vinden in de Uitvoeringsagenda.

De financiële basis voor al onze activiteiten wordt weergegeven in de begroting. De begroting is opgebouwd uit drie onderdelen:

1. De inkomsten zoals hierboven beschreven: om de opdracht tot passend onderwijs uit te voeren, krijgt het samenwerkingsverband financiering van OCW en enkele gemeentelijke subsidies. Voor de leerlingen die vanuit de reguliere scholen tijdelijk zijn

ondergebracht op het OPDC, wordt door de betreffende scholen ook een financiële bijdrage geleverd. De totale baten bedragen in 2024 naar verwachting € 35,0 miljoen;

2. De verplichte afdrachten: dit zijn de leerlinggebonden bedragen die het samenwerkingsverband moet afdragen aan de vso scholen en de scholen voor praktijkonderwijs. De verplichte afdrachten bedragen in 2024 naar verwachting bij elkaar € 13,7 miljoen;

3. De programmalasten: alle activiteiten die het samenwerkingsverband uitvoert om de opdracht tot passend onderwijs te realiseren, zijn net als voorgaande jaren ingedeeld in 10 programma's. In de begroting is te vinden welk bedrag is gereserveerd voor de uitvoering van de activiteiten in dat programma. De kosten van de programma's bedragen € 21,3 miljoen.

Programma's 1 en 2 bevatten de kosten van de schoolbudgetten die Sterk VO aan de scholen beschikbaar stelt, voor het bieden en versterken van de basisondersteuning. Uit de analyse gemaakt in aanloop naar dit Ondersteuningsplan, is gebleken dat er grote waardering is vanuit de scholen voor deze werkwijze met schoolbudgetten, omdat het beter de mogelijkheid biedt aan scholen om niet individueel maar collectief tot oplossingen en versterking te komen. Ook op grond van de jaarlijkse monitorgesprekken constateert Sterk VO dat de schoolbudgetten een duidelijke professionalisering van de ondersteuningsmogelijkheden binnen de scholen mogelijk hebben gemaakt. De keuze om een groot deel van de beschikbare middelen van Sterk VO rechtstreeks aan de scholen ter beschikking te stellen is daarmee de belangrijkste pijler onder de ambitie uit hoofdstuk 2 van het Ondersteuningsplan: het versterken van de basis in het regulier onderwijs. Veruit het grootste deel van het budget gaat naar het programma Sterk VMBO: hiermee worden de middelen voor LWOO en PRO aan de vmbo scholen ter beschikking gesteld.

Programma's 3 en 4 richten zich op bovenschoolse activiteiten; hieronder valt de financiering van bovenschoolse IT, maar ook de kosten voor onderzoek, en bovenschoolse innovatieve projecten. De inzet van deze middelen zal per jaar kunnen verschillen, afhankelijk van de focus vanuit de Uitvoeringsagenda. In de jaren 2022-2026 zal in elk geval worden ingezet op trajectvoorzieningen, vanuit de ambitie om meer inclusief te werken in het regulier onderwijs en een dekkend aanbod te bieden. Deze zijn een belangrijk onderdeel van onze ambities voor hoofdstukken 2 en 3: het versterken van de basis in de reguliere scholen én het uitbreiden van het dekkend aanbod. Hiermee ambiëren we tevens thuiszitters en onnodige instroom in het vso te voorkomen.

Programma 5 biedt budget voor individuele arrangementen in uitzonderlijke gevallen, onder meer wanneer er tijdelijk geen schoolinschrijving is, of wanneer sprake is van een thuiszittersarrangement. Programma 6 bekostigt de begeleiders passend onderwijs die op de scholen expertise brengen en de Toelaatbaarheidscommissie, waar wordt beoordeeld welke leerlingen in aanmerking komen voor een plek in het vso. We vinden het belangrijk dat de begeleider passend onderwijs meedenkt over casuïstiek, de basisondersteuning op school, en ook over beleidsinitiatieven vanuit Sterk VO. De inzet van de begeleiders passend onderwijs draagt bij aan zowel de sterke basis op de scholen (hoofdstuk 2) als aan het vinden van een passende plek voor alle leerlingen (hoofdstuk 3). Verschillende van de beleidsmatige onderwerpen waaraan begeleiders passend onderwijs bijdragen, betreffen ook de ambities uit hoofdstuk 1: de verbinding met de jeugdhulp in Utrecht (bijvoorbeeld project De Collectieve Aanpak) en in Stichtse Vecht (doorontwikkeling kernparteraanpak).

Programma 7 betreft het OPDC Utrecht als arrangement voor leerlingen voor wie het (tijdelijk) niet lukt in het reguliere onderwijs; een belangrijke pijler binnen het dekkend aanbod in ons samenwerkingsverband en in de regio. Binnen het OPDC is de afgelopen jaren steeds meer ingezet op het ook bieden van outreachende expertise.

Programma's 8 en 9 financieren de ondersteuning bij de overstap van PO naar VO en van VO naar MBO. Voor de overstap van PO naar VO is Sterk VO uitvoerder in opdracht van de schoolbesturen. Voor de overstap van VO naar MBO draagt Sterk VO bij aan de School Werkt agenda binnen de RMC-regio. Voor beide programma's biedt de gemeente financiering.

Programma 10 tot slot betreft de staf met taken op het gebied van aansturing, beleid, financiën, personeel en organisatie, PR en communicatie, monitoring en verantwoording. Deze taken dragen bij aan verschillende onderdelen van het Ondersteuningsplan. Een deel van de staf betreft het simpelweg laten draaien van de organisatie als geheel. De inzet van twee beleidsmedewerkers is belangrijk voor de verbinding met onze scholen ter versterking van de basis, voor de regionale samenwerking met en voor het vso, en voor de verbinding met het jeugdveld, o.a. de inzet voor leerlingen in het residentieel onderwijs, en de bijdrage aan de ontwikkelingen rond de taskforce Jeugd. Hier komen de ambities uit de hoofdstukken 1, 2 en 3 uit het Ondersteuningsplan samen. Ook de inzet van externe adviseurs voor ambities als het verder ontwikkelen van de inzet van data, de belangrijkste ambitie uit hoofdstuk 4, valt hieronder.

BIJLAGE 1 MEERJARENBEGROTING

Versie 9.1								
Baten	goedkeurde begroting 2021							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
lichte ondersteuning	2.138.597	2.248.893	2.347.592	2.387.461	2.425.663	2.459.639	2.489.054	
lwao	7.333.132	7.351.539	7.715.798	8.059.166	8.196.037	8.327.182	8.544.801	
pro	2.191.584	2.197.001	2.305.948	2.408.568	2.449.473	2.488.667	2.523.525	
zware ondersteuning	13.372.866	13.560.968	14.038.813	14.355.677	14.592.110	14.833.505	15.057.597	
overige baten	37.923	53.092	0	0	0	0	0	
geormeerde subsidies en bijdragen voor specifieke programma's in het ondersteuningsplan	0	2.676.618	2.651.420	2.543.613	2.543.613	2.543.613	2.543.613	
Totale baten	25.074.102	27.929.286	29.013.955	29.714.615	30.168.695	30.618.629	31.028.191	
			1.109.867					
Lasten	goedkeurde begroting 2021							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
afdracht lwao (via DUO)	10.011	9.738	0	0	0	0	0	
afdracht pro (via DUO)	1.922.024	1.919.544	2.083.894	2.189.849	2.226.875	2.263.901	2.295.638	
afdracht vso, teldatum, (via DUO)	8.917.963	8.998.301	9.478.694	9.881.273	10.070.152	10.238.995	10.548.123	
afdracht vso, peildatum, (tussentijdse groei vso), ondersteuningsbekostiging	328.428	257.136	331.184	337.046	337.046	337.198	337.046	
afdracht vso, peildatum, (tussentijdse groei vso), basisbekostiging	225.324	170.596	233.032	237.156	237.156	237.156	237.156	
totaal afdrachten	11.403.749	11.355.315	12.126.805	12.645.325	12.871.230	13.077.251	13.444.412	
Programma 1 Uitvoering passend onderwijs (THV)	0	1.735.950	1.922.077	1.966.285	1.999.712	2.031.707	2.060.151	
Programma 2 Uitvoering passend onderwijs Sterk VMBO/PRO	0	7.279.368	7.436.040	7.779.029	7.897.763	8.011.413	8.112.448	
Programma 3 Uitvoering passend onderwijs bovenschol	0	1.036.367	1.089.953	982.146	982.146	982.146	982.146	
Programma 4 Innovatie & Versterking scholen	0	500.000	0	0	0	0	0	
Programma 5 Individuele Arrangementen	0	210.000	300.000	275.000	250.000	250.000	250.000	
Programma 6 Uitvoering passend onderwijs Sterk VO	0	1.197.278	1.158.195	1.214.505	1.214.505	1.214.505	1.214.505	
Programma 7 OPOC Utrecht	0	3.915.669	3.557.975	3.557.975	3.557.975	3.557.975	3.557.975	
Programma 8 VO-MBO	0	190.000	232.805	232.805	232.805	232.805	232.805	
Programma 9 VO-MBO	0	256.300	281.825	281.825	281.825	281.825	281.825	
Programma 10 Bedrijfsvoering	0	799.998	867.739	867.739	867.739	867.739	867.739	
totaal programma's	0	17.120.930	16.846.609	17.157.308	17.284.470	17.430.115	17.559.594	
Totale lasten	11.403.749	28.476.245	28.973.414	29.802.633	30.155.700	30.507.366	31.116.542	
Resultaat	13.670.353	-546.959	40.541	-88.018	12.995	111.263	269.334	

Bijlage 2: De procedure en criteria voor het plaatsen van leerlingen op vso

Als de ondersteunings- en onderwijsbehoefte van een leerling de basisondersteuning van een school overstijgt, dan kan de school in overleg met de leerling, de ouders en de kernpartners extra ondersteuning aanvragen. Bij het maken van de afweging of extra ondersteuning (en in welke vorm) nodig is, raadpleegt de begeleider passend onderwijs het casuïstiek en arrangeren overleg (C&A), dat wekelijks plaatsvindt. Het C&A overleg bestaat uit begeleiders passend onderwijs en altijd 1 tlc-lid. Bij een positief advies uit het C&A overleg, vragen scholen in afstemming met hun [begeleider passend onderwijs](#) een arrangement aan bij Sterk VO in Onderwijs Transparant.

Het kan gaan om:

- [Individuele arrangementen](#)
- [Arrangementen voor het OPDC](#)
- [Arrangementen voor het VSO en praktijkonderwijs \(toelaatbaarheidsverklaringen\)](#)

De toelaatbaarheidscommissie beoordeelt de aanvragen voor toelaatbaarheidsverklaringen en is samengesteld uit drie deskundigen op het gebied van onderwijs, zorg en maatwerktrajecten. De toelaatbaarheidscommissie (tlc) vergadert wekelijks en bespreekt de dossiers die zijn aangemeld in Onderwijs Transparant. Bij een volledig dossier, inclusief twee onafhankelijke [deskundigenadviezen](#), moet binnen de wettelijke termijn van zes weken een besluit genomen worden. Wanneer beide deskundigen eenzelfde advies geven, wordt het advies van de onafhankelijke deskundigen opgevolgd door de tlc. Geven beide deskundigen een ander advies, dan wordt een derde deskundige gevraagd voor een advies. Deze aanvragen worden in de tlc vergadering besproken en een besluit volgt. Per 1 oktober 2023 geeft de tlc in principe de toelaatbaarheidsverklaringen af tot en met het schooljaar waarin de leerling 18 jaar wordt. Hiermee werken we vanuit vertrouwen en verminderen we de administratieve last voor de vso school en de tlc. Mocht een leerling dan nog niet klaar zijn met het traject in het vso, dan is een verlengingsaanvraag uiteraard mogelijk. Voor alle tlc besluiten schrijft de tlc een motivering volgens het format en gebaseerd op de deskundigenadviezen. De motivering staat op de tlv vermeld en wordt per post verstuurd naar de ouders/verzorgers, de aanvragende school en de uitvoerder indien bekend.

Indicatoren

De volgende indicatoren zijn van belang bij het bepalen van de zorgzwaarte en bekostigingscategorie:

- de ondersteunings- en onderwijsbehoefte van de leerling (concreet beschreven en onderbouwd in het OPP);
- de zienswijze van ouders/verzorgers en leerling over de schoolloopbaan en het vervolg daarvan;
- de ontwikkeling en de schoolloopbaan tot heden en de bereikte resultaten;
- de inzet van ondersteuning binnen de setting onderwijs (bijvoorbeeld inzet extra ondersteuning, aanvullende materialen, didactische en pedagogische interventies, groepsgrootte e.d.) en de bereikte resultaten;
- de inzet van ondersteuning binnen de setting jeugdhulp en zorg en bereikte resultaten;
- oordelen van deskundigen (eerste deskundige; gedragswetenschappers en tweede deskundige: medisch, psychiatrisch, maatschappelijk werk), die inzicht geven in oorzaken en factoren die de ondersteunings- en onderwijsbehoeften veroorzaken.- het landelijke doelgroepenmodel

Bovenstaande indicatoren, inclusief de twee deskundigenadviezen en de aanvraag met onderbouwing van de vso school bepaalt of een TLV zorgzwaarte laag, midden of hoog wordt toegekend. Doorgaans worden TLV's met een hogere zorgzwaarte voor kortere duur afgegeven, waarna op basis van evaluatie een verlenging aangevraagd kan worden.

Bezwaar

Het is mogelijk voor ouders om bezwaar te maken tegen de toelaatbaarheidsverklaring. Als ouders bezwaar willen maken tegen het afgeven van de toelaatbaarheidsverklaring, neemt de toelaatbaarheidscommissie van het samenwerkingsverband SterkVO contact op met de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring (LBT). Deze landelijke commissie geeft advies aan de toelaatbaarheidscommissie van het samenwerkingsverband. Vervolgens moet de toelaatbaarheidscommissie van het samenwerkingsverband de toelaatbaarheidsbeslissing

heroverwegen.

Eenzijdige tlv aanvragen

Wanneer ouders niet achter de aanvraag voor het vso staan wordt de procedure eenzijdige tlv gevolgd. De toelaatbaarheidscommissie van het samenwerkingsverband SterkVO nodigt ouders uit voor een gesprek. In dit gesprek krijgen ouders de gelegenheid om uit te leggen waarom ze het niet eens zijn met de aanvraag. De inhoud van dit gesprek wordt gedeeld met twee onafhankelijke deskundigen. Zij formuleren ieder een advies aan de toelaatbaarheidscommissie op basis van de informatie van het dossier en het gesprek met ouders. Tevens kunnen zij contact opnemen met ouders en of de school om meer informatie te vergaren. Op basis van de adviezen van de deskundigen, de informatie vanuit het dossier en de informatie vanuit ouders, wordt er een beslissing genomen in de toelaatbaarheidscommissie over het wel of niet afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring.

Sterk op school (lwoo en pro)

Sinds 1 januari 2016 zijn het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en het praktijkonderwijs (pro) onderdeel van passend onderwijs. De samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor alle vormen van ondersteuning die leerlingen in de klas nodig kunnen hebben. Sterk VO heeft het indiceren voor lwoo losgelaten en werkt met schoolbekostiging. In de schoolondersteuningsplannen van alle beroepsgerichte vmbo scholen is beschreven dat alle scholen zich inzetten om eventuele leerachterstanden weg te werken, ondersteuning op maat te bieden en leerlingen te laten uitstromen naar vervolgonderwijs of werk.

Procedure toelaatbaarheidsverklaring praktijkonderwijs

Voor praktijkonderwijs dient een leerling aan de wettelijke criteria te voldoen en is een TLV van het samenwerkingsverband VO nodig. De school voor praktijkonderwijs vraagt deze aan.

De wettelijke criteria zijn:

- *Het IQ van de praktijkschool leerling ligt tussen de 55 en 80;*
- *De leerling heeft een leerachterstand van drie jaar of meer op twee van de volgende domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen. Waarvan één van de domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen moet zijn.*

De toelaatbaarheidscommissie (tlc) van het SWV Utrecht PO en Sterk VO dragen samen met Naar het VO zorg voor de screening waaruit blijkt of groep 8 leerlingen met een voorlopig advies praktijkonderwijs voldoen aan de wettelijke criteria. Het afnemen van het capaciteitenonderzoek ADIT is hier onderdeel van. De so en sbo scholen dragen zelf zorg voor het recente capaciteitenonderzoek.

Leerlingen uit groep 8 die de overstap maken naar het praktijkonderwijs volgen dezelfde afspraken m.b.t. de landelijke aanmeldperiode. Als de praktijkonderwijsschool op basis van het dossier in de aanmelding de leerling toelaatbaar achten, kijkend naar de bovengenoemde wettelijke criteria en eventuele ondersteuningsbehoeften, dan kan de TLV-PrO worden aangevraagd via onderwijstransparant. Bij de aanvraag wordt toegevoegd:

- Een actueel en compleet OPP, met een overzicht van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, de uitgevoerde interventies en ondersteuning en de effecten daarvan, een recent geëvalueerd handelingsdeel en aanvullende informatie van de betrokken [kernpartners](#).
- Didactische gegevens (inclusief recent intelligentieonderzoek).
- OKR van de basisschool van leerlingen.
- Uitslag screening naar het vo
- Relevante onderzoeksverslagen.
- De actuele zienswijze van ouders en leerling.

Zijnstroom praktijkonderwijs

Afstromen vanuit het vmbo naar praktijkonderwijs wordt de zijnstroom praktijkonderwijs genoemd. Voor deze leerlingen is een TLV praktijkonderwijs nodig die de praktijkonderwijsschool aanvraagt op basis van het dossier van de verwijzende school. Bij de aanvraag wordt toegevoegd:

- Een actueel en compleet OPP, met een overzicht van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, de uitgevoerde interventies en ondersteuning en de effecten daarvan, een recent geëvalueerd handelingsdeel en aanvullende informatie van de betrokken [kernpartners](#). Het OPP is inclusief een integrale analyse met de conclusie praktijkonderwijs.

- Didactische gegevens (inclusief recent intelligentieonderzoek, didactische toetsen en rapportcijfers van de schoolloopbaan VO).
- OKR van de basisschool van leerlingen.
- Relevante onderzoeksverslagen.
- De actuele zienswijze van ouders en leerling.

BIJLAGE 3**Vereniging Samenwerkingsverband Sterk VO Utrecht en Stichtse Vecht****Directie**

Directeur-bestuurder Myrthe de Jong
Telefoon 088-0117400
e-mailadres secretariaat@sterkvo.nl

Adjunct-bestuurder Suzanne Kok
Telefoon 088-0117400
e-mailadres secretariaat@sterkvo.nl

OPDC Utrecht

Directeur Astrid Lotte
Telefoon 030-7537300
e-mailadres info@opdc-utrecht.nl

Contactgegevens Sterk VO

Van Lieflandlaan 117
3571 AA Utrecht
Postbus 1597
3500 BN Utrecht
088 – 011 7400